

Det, der bestaa.

Bor Guds Ord bestaa evindeligt
(S. 40, 8).

Jesus Indtog.

Af Bisped. G. Koch.

Når to Mænd sidder og taler sammen, kan det ske, at der i en Pause i Samtale opdøbter hos en af dem eller hos dem begge en Jesle af dette: Vi taler os fra hinanden. Vi glider bort fra hinanden. Denne Samtale bliver Begyndelsen til Enden; thi — som Laban sagde det til Jakob — „vi kommer hverandre af Syne“. Vi passer ikke mere sammen. Skulde det blive anderledes og vort Forhold fortettes, maaette der se Forandringer i os begge eller i en af os.

Er de to Mænds Forhold et gammelt, hvortil der knytter sig Minder, eller et nyt, hvortil der knytter sig Haab, kan denne Oplevelse være meget smertelig.

Saaledes kan det også gaa med et Menneskes Forhold til Kristendommen. Man har maaesse sine Barnomsænder, sine Ungdomsopleverier knyttede til den. Man har fulgt Menighedens Gudstjeneste i de skiftende Kirkeaar. Man har i Guds Hus Aar efter Aar holdt Jul, Paaske og Pinje. Og man har været glad derved og sagt Styre deri. Døgaa imod Tankevanskelighederne har de meldt sig med Veres Døv. Og imod Forretningerne og Tilværelseskompens tærende og sløvene af Magt.

Saa med et, i et Vendepunkt, maaesse ved Overgangen til et nyt Kirkeaar, naar man staar over for det gamle Evangelium (Math. 21, 1—9): „Se, din Konge kommer til Dig!“, saa ved Begyndelsen af den lange, velfærdende Evangeliekafe med Højtidsdage og Søndage, kan der dukke en Jesle op, som forværer Sjælen.

Er mit Forhold til Menighedens Tro endnu et levende Forhold? Glider vi ikke bort fra hinanden? Er vi ved at komme hverandre af Syne?

Der er dem, som har maatte betrættet disse Spørsgaale med Ja og Nej til: Vi passer ikke mere sammen. Skulde det blive anderledes, maaette der se Forandringer enten i Kristendommen eller i mig eller i os begge! — Men nu er der det at bemærke her til, at Kristendommen er nok gammel, men den lader sig ikke forandre. Saa, hvis Forholdet er dette, at den ikke passer til mig eller jeg ikke til den, saa maa der nog ikke Forandringer, hvis Forholdet skal blive anderledes; dog ikke i Kristendommen, men i mig.

Man søger i vores Dage at gaa den anden Vej, som er lettere. Nemlig at forandre paa den gamle Kristendom, saa den kan komme til at passe til „moderne Mennesker“. Det første Stykke af Kristendommen, man saa ned paa for at forandre paa den gamle Kristendom, saa den kan komme til at passe til „moderne Mennesker“. Det første Stykke af Kristendommen, man saa ned paa for at forandre derpaa, er i Regelen Julen. „Højt af en Domstruen og stær, gladelig hilst af Himmelens Her“ — siger Salmen, i Sammlang med den gamle Trosbekendelse. Men dette maa, siger man, forandres. Forandringsens Resultat bliver altid, at det er en Menneskejdel på naturlig Vis. Saa forsummer Engelsangen; Hyrde bliver i Mørket og hos deres Hjord. Og der er holdt og tomt ved Bethlehems Krybbe. Og man staar og famler efter Sovret paa det Spørsgaale: Passer da dette til moderne Mennesker? Kan dette bringe dem Glæde og Kraft til at bære deres Byrder?

Det næste Stykke af Kristendommen, som man vil have forandret for at passe den efter de moderne Mennesker, er i Reglen Paasken. Man vil flytte Paasken, ikke, som maa foretakast, fra dens Plads i Almanakken, men fra det underfuldes Land ind i Almindelighedens dagligdags Land, hvor alt gaar naturligtil. Saa forandres Paafestevangeliet til Beretningen om et Menneske, der dør — men ikke som Vanmet, der bærer vor Synd —, og som ikke opstaar. Derimod der Menighedens Langfredags- og Pa-

losalmer. Og nye vil ventelig ikke holde Sandhed“ og for at forkynde deres Handlemade har gjort dem vedes Jld“ (Math. 5, 22; 18, 9) funne opstaar foreligger i alt Jld dem „de komende Ting“. (Joh. 16, 13); men, idet vi tager vor til deres eget Sted“ ligesom Ju (Math. 18, 8; 25, 41). Herres Jesu egne Ord, skal vi finde den største Grund for almindelig Overenskomst i disse Dage, hvor et mere eller mindre løst Syn herstaaer angaaende Inspirationen. Sandfigur han, som er Sandheden, vilde ikke fordre eller overdrive det i en Sag af saa stor Vigighed, og han der kan siges at være noget tilbage fra den beverns befjordre almene Bildfareller eller vække en usvindelig Drøgt.

Men naar Jul og Paaske er bort, saa kan der ikke en Gang herredes med dette: at „forandrer“ Læren som urimelig og værende for Gud, og som betragter disse, der holder fast ved den, som suvernehuende og haardhjertede, ved at minde dem om, at alle disse Idiot, som Nutiden angriber skarpest, netop Ild fra vor Frelsers Lever, han, der dode for os, og som kom fra det Hjerte, der elsket Sjælene. Sikkert, vi har ingen Ret til at høge at være mere tolerante, end han var, eller nære et fald Haab, som ingen solid Grund har i hans Være. Et tilbage sig en større Nærlæb for Guds Øre og en dybere Medlighed med Sjælene, end han havde, det gører jo til Gudsbepræstelse. Den gængse Modstand mod den ortodokse Lære om Høvede rejser af saadanne, som tillader deres Hjertet at løbe af med dem, og er grundet mere i en fæglig Sentimentalitet end i en sund Verdom.

4. Ved at betragte Emner som betændende Kristne burde Mesterens egne Ord sætte en Stopper for al Strid, da disse er klare og ikke til at tage fejl af, naar de tages i deres simple og tydelige Mening — uden at twinge dem ind i en eller anden fægt Forklaring. Det er i høj Grad begrundeligt, at de ikke øtere omstænner fra den moderne Prædestol; men Præster er ikke Mennesker, og der er en stærk Træstille til at prædike det, som kan tilde Ørene, fremfor det, som kan givne. I denne Sag gentager Historien sig selv; larer vi ikke Gaias 30, 10 om dem, som sagde til Profeterne i samlede Dage: „J maa ikke ske os de Ting, som er rette; figer os smigrende Ør, skuer bedragelige Ting“, og en fortægta Givens-efter for dette Forlængende har bevirket et umundige Evangelium og en kraftesløs Prædestol i vor Tid.

I det vi nu fortæg til at betragte Kristni Lære angaaende vort Emne, saa lad os først spørge:

a. Hvad lært vor Herre Jesus med Hensyn til Bisheden om den fremtidige Gengældelse? Ordet „Gengældelse“ er at foretrække for „Trost“, fordi Bibelen lærer os, at de ugrundelige Stæbne er ikke en virkelig Hjemhøgelse (endnu mindre en hævndende Handling); men en usvindelig følge af vedkommendes egen Synd. Tagende Stederne i dere Orden, jer vi, at Kristus Math. 5, 22 taler om den grundløse Brede og den foragtelige Fordommelse af andre som skyldig til „Hævelnes Jld“; i Verden 29 og 30 udtales han en lignende Advarsel mod fædelig Lov. Disse Udtalser findes alle i Bjergprædelsen, som er den Del af Jesu Lære, der er mest almindelig antaget! I Kapitel 8, 12 taler han om de vantro „Migets Børn“ som dem, der skal føjes ud i Mørket uden for, og han tilhøjer: der skal være Graad og Tenders Gnidsel“ — Udtros, som gentages i Kapitlerne 22, 13 og 25, 30. Kapitel 10, 28 siger Jesu: „Men frugter hellere for ham, som kan forståe baade Sjæl og Lejeme i Hævelde“, en gavnlig Drøgt, som afgjort mangler i vor Tid, og mange Mennesker betragter som en Leving af Overtro — ganske upassende for vor oplyste Tid. I Herrens egen Forklaring af Lignelsen om Ugæset paa Marken, siger han: „Menneskejnen skal udsende sine Engle, og de skulle fanke ud af hans Rige alle Forællerne og dem, som gøre uret; og de skulle laste dem i Hævelnen; der skal være Graad og Tenders Gnidsel“. Englene skulle gaa ud og stille de onde fra de retfærdige og kaste dem i Hævelnen, der skal være Graad og Tenders Gnidsel“. (Kap. 13, 41. 42. 49. 50.). Kap. 28, 15 taler han om de hyllestte Farhævere som vor Herre Jesu havde lovet sine Disciple for at vejele dem til den

b. Hvad lært Kristus med Hensyn til den fremtidige Gengældelses Karakter? Vi har allerede set, at han talte om Gengældelsen som fuldst af Sorg og Elendighed i sin fuldfoldige Gentagelse af den flaaende Bemaerkning: „Der skal være Graad og Tenders Gnidsel“ (Math. 8, 12; 13, 42—50; 22, 13; 24, 51; 25, 30; Luk. 13, 28). Mørkis 9, 13—48 taler Herren to Gange om „Alden, der ikke lukkes“, og tre Gange tilskærer han, hvor deres Ørn ikke dør, og Alden ikke vil lukkes“. Selvfølgelig brugte han almindelige jordisk Talebrug (Metaphor) for Gehennas, taget fra den vedvarende Ald, som brændte i Gehennas Dal for at forære Resterne af Skarnet, og Ørmene, som levede af de døde Kroppe, som var henlastet der; men, som vi allerede har set, han vilde ikke befjordre en almen Billfærsel. Herren taler to Gange om usfrugtbare Belendere som de, der „lukkes i Alden“ (Math. 7, 19; Joh. 15, 6); med, i saa Hald maa denne Behagelighed gaa ud paa, at Tiden er saa andet kaages i Reking af Biderstab;

c. Hvad lært Kristus med Hensyn til den fremtidige Gengældelses Karakter? Vi har allerede set, at han talte om Gengældelsen som fuldst af Sorg og Elendighed i sin fuldfoldige Gentagelse af den flaaende Bemaerkning: „Der skal være Graad og Tenders Gnidsel“ (Math. 8, 12; 13, 42—50; 22, 13; 24, 51; 25, 30; Luk. 13, 28). Mørkis 9, 13—48 taler Herren to Gange om „Alden, der ikke lukkes“, og tre Gange tilskærer han, hvor deres Ørn ikke dør, og Alden ikke vil lukkes“. Selvfølgelig brugte han almindelige jordisk Talebrug (Metaphor) for Gehennas, taget fra den vedvarende Ald, som brændte i Gehennas Dal for at forære Resterne af Skarnet, og Ørmene, som levede af de døde Kroppe, som var henlastet der; men, som vi allerede har set, han vilde ikke befjordre en almen Billfærsel. Herren taler to Gange om usfrugtbare Belendere som de, der „lukkes i Alden“ (Math. 7, 19; Joh. 15, 6); med, i saa Hald maa denne Behagelighed gaa ud paa, at Tiden er saa andet kaages i Reking af Biderstab;

d. Hvad lært deres Handlemade har gjort dem vedes Jld“ (Math. 5, 22; 18, 9) til for det, og at de vilde gaa og to Gange om den „evige Jld“ (Math. 18, 8; 25, 41).

E. Det vi indrømmer, at „Ørmen, der ikke dør“ og „den usvindelige Jld“ er brugt billedlig metaforisk, saa maa disse flaaende Talefigurer dog stad for forsvarende saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnekelsige Bøsener, men at de betragter sig selv for det, ses klart som Bildet af „Gengældelsens Vor“ kan lige saa lidt ophaves som Tyngdeloven, der maa være Symbolet paa den er bestent og usvindelig. At Hævelnes ikke er blevet beredet for at betrage dem mere mænnek